مكتبة الهمّة

الدولة الإسلامية

درې اصول

او شپږ اصول
او څلور قاعدې

ليکنه: شيخ

محمد بن عبد الوهّاب (رحمه اللّه)

د وفاة کال ۱۲۰۶هـ

Download from:aghalibrary.com

درې اصول

ورپسې

شپږ اصول

ورپسې

څلور قاعدې

لیکنه:

شیخ: محمد بن عبد الوهاب (رحمه الله)

وفاة سنة 1206 هـ

مكتبة الهمة

Download from:aghalibrary.com

مكتبة الهمّة

الدّولة الإسلاميّة

خلافةٌ على مِنهاج النُّبوّة

لمڕی چاپ

جمادى الأولى

١٤٣٧هـ

Download from:aghalibrary.com

مقدّمة

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله، وعلى آله وصحبه ومن والاه، أما بعد:

دغه کتاب چې اوس زمونږ مخې ته پروت دی د (**خالص توحید**) د رسالو د لړۍ شپږم کتاب دی، الله تعالی یې مونږ تحقیق، چاپ او خپرول آسان کړل.

د کتاب په جلد کې درې مهمې رسالې راغونډې کړی شوې دي:

١. درې اصول.

٢. شپږ اصول.

٣. څلور قاعدې.

دغه ټولې رسالې د شیخ محمد بن عبد الوهاب رَحِمَهُ ٱللَّهُ[1] لیکنه ده، د هغه رسالې پیژندګلوی او په اړه یې بیان ته اړتیا نه لري، ځکه د توحید او ایمان په مهمو اصولو بحث کوي، همدا وجه ده چې طالب العلمان د دې په حفظ کولو کې کوښښ کوي، علماء یې په شوق

(١) الامام المجدد محمد بن عبد الوهاب بن سليمان بن علي التميمي النجدي چې په کال ١١١٥ کې د عيينه ښار کې پيدا شوی، کوم چې اوس د رياض په شمال کموقعيت لري، او په کال ١٢٠٦ کې وفات شوی. الله دې پرې رحم وکړی او په پراخه جنتونو کې دې واوسوي، اللهم امين.

سره تدریس کوي او شارحین پرې پراخه شرحې لیکي ترڅو یې پوره معنا راڅېره کړی شي، دغه رسالې ډېرې زیاتې چاپ شوي او الله یې له امله ډیر خلک د شرک څخه بچ کړي هم دي، نفع یې ډېره، نور یې خپور او خوشبو یې هرې خواته ده، الله عزوجل دې د دې رسالو په لیکوال رحم وکړي او هغه ته دې اجر او ثواب ورسوي.

مونږ چې کله د دغو مهمو رسالو په لوستلو نصیحت کوو، نو ترڅنګ یې لوستونکي ته دا بلنه هم ورکوو چې دغه رسالې حفظ کړي، په عبارت کې یې سوچ وکړي، په احکامو یې عمل وکړي او خلک ورته دعوت کړي، په همدې ډول مونږ د دې رسالو او داسې نورو رسالو چاپ کولو او د مسلمانانو ترمینځ خپرولو ته هم مسلمانان او د توان خاوندان رابلو، ترڅو د هغه چا په جمله کې راشو چې علم، عمل او ښوونه یې کړې وي، چې په پوره کامیابۍ سره کامیاب شو (باذن الله).

وآخر دعوانا أنِ الحمدُ للهِ ربِّ العالمين، وصلِّ اللهمَّ وسلِمْ على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

مكتبة الهمة
الدولة الإسلامية
جمادى الأولى ١٤٣٧ هـ

دري اصول

شيخ محمد بن عبد الوهاب رَحِمَهُ ٱللَّهُ **وايي:**

پوه شه – الله دې په تا رحم وکړي – چې په مونږ د څلورو مسائلو زده کړه فرض ده:

لمړی : علم او پوهه، او هغه دا چې الله، اود هغه پيغمبر صَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ او اسلام په دلايلو سره وپيژنو.

دويم: په هغه عمل کول .

دريم: هغه ته دعوت ورکول (خلک رابلل).

څلورم: د دعوت په تکليفونو صبر کول.

دليل: الله تعالی فرمايي:(وَالْعَصْرِ* إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ* إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ)[العصر].

ترجمه: قسم دی په زمانه، بيشکه انسان په زيان کې دی، پرته له هغو کسانو چه ايمان يې راوړ او نيک عمل يې تر وکړ او يو بل ته يې د حق وصيت وکړ او يو بل ته يې د صبر او ثبات وصيت وکړ.

امام شافعی رَحِمَهُ ٱللَّهُ ويلي دي: که چيرته الله د خلکو د هدايت لپاره د دغه سورت پرته بل سورت د حجت او دليل په توګه نه وی را ليږلی، نو دا به هم د دوی لپاره بس وو.

امام بخاری رَحِمَهُ ٱللَّهُ ویلي دي: باب دی په بیان د دې خبرې کې چې علم له عمل څخه مخکې دی.

دلیل: الله تعالی فرمايي:(فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ)[محمد:۱۹].

ترجمه : نو ته پوهه شه چې بیشکه له الله تعالی څخه پرته بل د عبادت وړ او حقدار معبود نشته، او د خپلې ګناه بخښنه وغواړه.

نو علم يې له قول، (وینا) او عمل څخه مخکې ذکر کړ.

****

پوهه شه-الله دې په تا رحم وکړي- چې پر هر مسلمان؛ نر او ښځې د درېو مسائلو زده کول او په هغې عمل کول فرض دي.

لمړۍ مسئله: دا چې الله مونږ پیدا کړي یو او رزق يې راکړی دی، بیا يې خوشې نه یو پرې ایښي؛ بلکې مونږ ته يې پیغمبر رالیږلی دی، څوک چې د هغه پیروي او اطاعت وکړي جنت ته به ولاړ شي او څوک چې د هغه نافرماني وکړي دوزخ ته به ولاړ شي.

دلیل: الله تعالی فرمايي:{إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا * فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا}[المزمل: ۱۵-۱۶].

ترجمه: بيشکه مونږ تاسې ته (داسې) پيغمبر را ليږلی دی چې پرتاسې باندې ګواه دی، لکه چې مو فرعون ته پيغمبر ليږلی وو، فرعون د هغه پيغمبر نافرماني وکړه، نو له همدی کبله مو هغه ډير سخت ونيوه.

دويمه مسئله: دا چې الله تعالی دا نه خوښوی چې د هغه سره په عبادت کی څوک شريک ونيول شي، که دغه شريک الله ته نيږدې ملايک (پريښته) وي او که د الله له پلوه راستول شوی نبي وي.

دليل: الله تعالی فرمايي:{وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَداً}[الجن:١٨]

ترجمه: او يقينا مسجدونه خاص الله لره دی، نو تاسو مه رابلئ د الله سره بل هيڅوک.

دريمه مسئله: څوک چې د پيغمبر اطاعت او پيروي وکړي، او په الله ايمان راوړي، نو هغه لپاره هيځکله ندي جائز چې د هغه چا سره دوستي او محبت وکړي چې د الله او دهغه د پيغمبر دښمن وي، که څه هم ډير نږدې دوست او خپل يې ولې نه وي.

دليل: الله تعالی فرمايي: {لَا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءهُمْ أَوْ أَبْنَاءهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ

أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُوْلَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُوْلَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [المجادله:۲۲]

ترجمه: داسې خلک به ونه مومې چې (له يوې خوا) په الله او د آخرت په ورځ ايمان ولري، (او له بلې خوا) د هغه کسانو سره چې د الله او د هغه د پيغمبر سره شخړه کوي ملګرتيا وکړي، که څه هم (دغه شخړه کونکي) د دوی پلرونه، زامن يا خپلوان وی، (دغه د کفارو سره دښمني کونکي خلک) همدوی دي چې الله د دوی په زړونو کی ايمان ځای پر ځای کړی دی، او دوی ته يې له خپل لوري څخه په يو روح سره قوت ورکړی دی، او دوی به داسې جنتونو ته داخل کړي چې د هغه (د بنګلو او ونو) لاندې به ويالې بهيږي، دوی به هلته هميشه اوسي، الله له دوی څخه خوشحاله شوی دی او دوی هم له هغه څخه خوشحاله دي، دوی د الله ډله (لښکر) دی، پوه شئ چې يقينا يواځې د الله ډله بريالی او کامیابه ده.

****

ته پوه شه – الله دې تا ته د خپلې لارې هدايت وکړي – چې حنيفي ابراهيمي ملت او دين دا دی چې ته يوازې د الله تعالی عبادت په اخلاص سره وکړې او په همدې سره الله ټولو خلکو ته امر کړی او د همدې لپاره يې پيدا کړي دي، لکه څرنګه چې فرمايي: {وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ} [الذاريات: ٥٦]

ترجمه: او ما ندي پيدا کړي پېريان او انسانان مګر د دې لپاره چې زما عبادت وکړي.

د عبادت څخه مراد: الله تعالی په وحدانيت سره پېژندل دي.

تر ټولو لوی کار چې الله په هغه سره بندګانو ته امر کړی هغه توحيد دی او **توحيد ديته وايي**: چې يوازې د يو الله تعالی عبادت وکړی شي.

او تر ټولو لوی هغه کار چې الله تعالی د هغه څخه بندګان منع کړي هغه شرک دی، او **شرک ديته وايي**: چې د الله تعالی سره په عبادت کې بل څوک شريک کړی شي.

دليل: الله تعالی فرمايي: {وَاعْبُدُواْ اللّهَ وَلاَ تُشْرِكُواْ بِهِ شَيْئاً}[النساء:٣٦]

ترجمه: او تاسو د الله عبادت وکړې او د هغه سره هيڅ څه مه شريکوئ.

که تاته وويل شي: هغه درى اصول (اساسي خبرې) کومې دي، چې په هر انسان يې زده کړه فرض ده ؟

نو ته ورته ووايه: خپل رب ، خپل دين، او خپل پيغمبر **محمد**ﷺ **پيژندل**.

******

لمړی اصل:

د خپل رب (پروردګار) پیژندل:

کله چې تاته وویل شي ستا رب څوک دی؟

نو ته ووایه : زما رب هغه ذات دی چې زه یې پاللی یم، او ټول مخلوق یې په خپل نعمت سره پاللی دی او هماغه زما معبود دی، پرته له هغه بل معبود نه لرم.

دلیل: الله تعالی فرمایي: {الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}[الفاتحه:۲].

ترجمه: ټول د کمال صفتونه یوازې الله لره دي، چې د ټول مخلوق پالونکی دی.

پرته د الله تعالی نه نور ټول مخلوقات عالم بلل کیږی او زه د دی عالم یوه برخه یم.

کله چې تاته وویل شي: خپل رب دې په څه پیژندلی دی؟

نو ته ووایه: چې د هغه د قدرت په نښو او مخلوقاتو سره مې پیژندل؛ شپه، ورځ، لمر، او سپوږمۍ د هغه د قدرله نښو څخه دي او آسمانونه او ځمکې او کوم شیان چې په هغې کې دي او یا د دواړو ترمنځ دي، د هغه له مخلوقاتو څخه دي.

دليل:الله تعالى فرمايي: {وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ}[فصلت: ٣٧]

ترجمه: او د هغه له آياتونو (دقدرت له د نښو) څخه شپه، او ورځ، لمر او سپوږمۍ دي، نه لمر ته سجده وکړئ او نه سپوږمۍ ته، بلکه هغه الله ته سجده وکړئ چې هغوی يې پيدا کړي دي، که تاسې يوازې د هغه عبادت کوئ .

او دا قول چې فرمايي: {إِنَّ رَبَّكُمُ اللهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثاً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلاَ لَهُ الْخَلْقُ وَالأَمْرُ تَبَارَكَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ}[الاعراف: ٥۴].

ترجمه: بيشکه ستاسو رب هغه الله دی چې آسمانونه او ځمکه يې په شپږو ورځو کې پيدا کړل، او بيا يې پر عرش باندې استواء وکړه،شپه لکه پردې غوندې په ورځ غوړوي، هره يوه په تلوار سره بله طلبوي، او لمر ، سپوږمۍ او ستوري د هغه تر فرمان لاندې دي، خبردار! پيداکول او حکم فرمايل خاص هغه لره دي، الله برکت والا دی چې د مخلوق رب دی.

رب: په حقه معبود.

دليل: الله تعالی فرمايي:{يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ * الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ}[البقره: ۲۱-۲۲].

ترجمه: ای خلکو د خپل رب عبادت وکړئ، هغه ذات چې تاسې او له تاسې مخکې خلک يې پيدا کړي دي، د دې لپاره چې پرهيزګار شئ، هغه (ذات) چې زمکه يې تاسې ته فرش او اسمان يې چت جوړ کړی او له آسمانه اوبه را اوروي چې د هغې په وسيله يې ستاسو د روزئ لپاره (هرډول) ميوې را ويستلې دي، نو تاسو مه جوړوي الله تعالی لره شريکان او تاسو پوهيږئ.

ابن کثير رَحِمَهُ ٱللَّهُ وايي: هغه ذات چې د دې شيانو پيدا کونکی دی، هم هغه د عبادت وړ دی.

د عبادتونو ټول هغه ډولونه چې الله تعالی پرې امر کړی، لکه اسلام، ايمان، احسان، دعا، ويره، اميد، توکل، (د الله تعالی څخه) د ثواب طمع لرل، او د عذاب څخه يې ويريدل، (خشوع) د الله ويره په زړه کې ساتل، رجوع کول، مرسته او مدد غوستل، فرياد کول،

ذبح (حلاله) کول، نذر کول، او داسې نور، هغه ټول عبادات چې الله تعالی پرې امر کوي دا ټول خاص الله لره دی .

دليل: الله تعالی فرمايی: {وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَداً}[الجن: ١٨].

ترجمه:او مسجدونه خاص الله لره دی، نو د هغه سره بل هيڅوک شريک مه بولی.

څوک چې لدې عبادتونو څخه څه شی د الله تعالی نه پرته بل چا لره وکړي، هغه مشرک او کافر ګڼل کيږی.

دليل: الله تعالی فرمايي: {وَمَن يَدْعُ مَعَ اللهِ إِلَهاً آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ}[المؤمنون: ١١٧]

ترجمه: او هر څوک چې د الله تعالی سره بل معبود وبولي، او د خپل دغه کار لپاره د الله له پلوه کوم دليل نلری، نو بيشکه چې د هغه حساب د هغه د رب سره دی، يقينا کافر(هيڅکله)نه کاميابيږي.

او دا حديث « الدعاء مخ العباده » دعاء د عبادت مغز دی.

او د الله دا قول چې فرمايي: {وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ}[غافر: ٦٠].

ترجمه: او ستاسې رب وايي: زما څخه وغواړئ چې دعا مو قبوله کړم، يقينا هغه خلک چې د الله د عبادت څخه تکبر کوي، دوی به خامخا جهنم ته خوار او سپک ننوځي.

د الله څخه د ويريدلو دليل: فَلاَ تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ}[آل عمرآن ۱۷۵].

ترجمه: د دوی څخه مه ويرېږئ او زما څخه وويرېږئ که تاسو مؤمنان يئ.

د الله د رحمت د اميد ساتلو دليل: {فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاء رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحاً وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَداً} [الكهف:۱۱۰].

ترجمه: هر څوک چې د خپل رب د مخامخ کيدلو هيله لري نو هغه دې نيک عمل وکړي او د خپل رب سره دې هيڅوک نه شريکوي.

پر الله د توکل کولو دليل:{وَعَلَى اللّهِ فَتَوَكَّلُواْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ}[المائده:۲۳].

ترجمه:په الله توکل وکړئ که تاسو مؤمنان يئ.

بل ځای فرمايي: {وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ}[الطلاق:۳].

ترجمه : او هر څوک چې پر الله توکل وکړي، نو يوازې الله ورته بس او کافي دی.

د الله تعالی د ثواب د امید لرلو او د هغه دعذاب څخه د ویدلو او هغه ته د خشوع کولو دلیل: {إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَباً وَرَهَباً وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ}[الانبياء:۹۰].

ترجمه: بیشکه دوی داسې خلک وو چې د خیر په کارونو کښې به یو له بل څخه وړاندې کیدل او دوی به مونږ د ثواب په امید او د عذاب له ویرې راابللو او دوی مونږ ته خشوع(عاجزي) کونکي وو.

د الله تعالی نه په زړه کې د ویرې لرلو دلیل:{فَلاَ تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ}[البقره ۱۵۰].

ترجمه: نو له هغوی نه مه ویریږئ او زما څخه وویریږئ.

الله تعالی ته د رجوع (انابت) کولو:{وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ}[الزمر: ۵۴].

ترجمه: او خپل رب ته رجوع وکړئ او هغه ته غاړه کیږدئ.

د الله تعالی نه د مرستې او مدد غوښتلو دلیل:{إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}[الفاتحه: ۵].

ترجمه:یوازې ستا عبادت کوو او یوازی ستا څخه مرسته غواړو. او دا حدیث«إذا استعنتَ فاستعنْ بالله».

ترجمه: کله چې ته مرسته غواړې نو یواځې د الله تعالی څخه یې وغواړه.

دالله تعالی څخه د پناه غوښتلو دلیل: {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}.

ترجمه : ووایه : پناه غواړم په رب د سبا.

دالله عزوجل دغه وینا: {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}.

ترجمه: زه پناه غواړم په رب د خلکو.

الله ته د فریاد کولو دلیل:{إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلاَئِكَةِ مُرْدِفِينَ}[الانفال: ۹].

ترجمه: هغه وخت یاد کړئ کله مو چې خپل رب ته فریاد کولو (او مرسته مو ترې غوښتله) نو هغه ستاسې غوښتنه ومنله.

الله ته د ذبح (حلالکې) کولو دلیل: {قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ...}[الانعام: ۱۶۳-۱۶۴].

ترجمه: ووایه یقینا زما لمونځ، زما قرباني، زما ژوندون او زما مرګ (ټول) الله لره دي چې رب د مخلوقاتو دی، هیڅ شریک ورسره...).

او بل دا حدیث«لعن الله من ذبح لغیر الله»

ترجمه : الله په هغه چا لعنت کړی چې د الله تعالی څخه پرته بل چاته ذبح (حلالکه) کوي.

الله تعالی ته د نذر کولو دلیل: {يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْماً كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيراً}[الانسان: ۷].

ترجمه: دوی خپل نذرونه تر سره کوي او دهغې ورځې څخه ویریږي چې شرېې خپور او ښکاره دی.

دویم اصل:د اسلام دین په دلائلو سره پيژندل:

د اسلام دين دادی چې بنده يوازې الله تعالی ته د هغه د وحدانيت په منلو تسليم شي او د هغه اطاعت او بندګي وکړي او د شرک او مشرکينو څخه براءت او بيزاري وکړي.

د اسلام دین درې درجې لري: اسلام، ايمان ، احسان او دا هره درجه څو ارکان لری.

لمړی درجه : اسلام

د اسلام پنځه ارکان دي:

* دا ګواهي کول چې پرته د الله تعالی نه بل د عبادت وړ او معبود نشته او محمد ﷺ د الله بنده او پيغمبر دی* د لمونځ پابندي کول*زکات ورکول* د رمضان روژه *او د بيت الله حج کول.

د الله تعالی د يو والي د ګواهۍ دليل: {شَهِدَ اللّهُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَالْمَلاَئِكَةُ وَأُوْلُواْ الْعِلْمِ قَآئِمَاً بِالْقِسْطِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ}[آل عمران: ۱۸].

ترجمه: الله تعالی، پرښتو او د علم خاوندان پدې ګواهي ورکړې چې بيشکه نشته په حقه بل معبود مګر همدغه يو الله دی، په عدل ولاړ دی، د هغه نه بغير د عبادت وړ او معبود نشته، هغه زورور او حکمت والا دی.

د (لا اله الا الله) معنا: د الله عزوجل نه بغیر په حق بل معبود نشته.

په (لااله) سره د الله عزوجل نه پرته نور ټول خدایان نفي شول او په (الا الله) سره یواځې الله تعالی ته د بندګۍ اثبات وشو، همدا ډول یې په بادشاهۍ کې هم شریک نشته.

د دې خبرې وضاحت او تفسیر د الله پدی قول کی راغلی دی: {وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ * إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ * وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ}[الزخرف: ۲۶-۲۷].

ترجمه: او هغه وخت یاد کړه چې ابراهیمعَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُخپل پلار او قوم ته وویل: بیشکه زه د هغه څه نه بیزار یم چې تاسو یې بندګي کوئ، پرته د هغه ذات نه چې زه یې پیدا کړی یم او بیشکه هغه به ماته لارښوونه وکړي، هغه د توحید کلمه په خپل اولاد کښې پاتې کیدونکې کلمه وګرځوله، ترڅو دوی الله ته بیرته راوګرځي.

او د الله دغه وینا: {قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ}[آل عمران:۶۴].

ترجمه: ای د کتاب والاو هغې کلمې ته راشئ چې زمونږ او ستاسو ترمينځ برابره ده، چې مونږ به بندګي نه کوو مګر يواځې د يو الله او د هغه سره به هيڅ شرک نه کوو او نه به بعضې زمونږ بعضو نورو لره د الله نه بغير په دوستۍ نيسي، که چيرته دوی مخ واړوو نو ورته ووايه چې يقينا مونږ خو مسلمانان يو.

د دې خبرې دليل چې محمدﷺ د الله رسول دی: {لَقَدْ جَاءكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ}[التوبه: ١٢٨].

ترجمه: بيشکه چې تاسې ته يو پيغمبر ستاسې له جنس څخه راغلی دی، ستاسې ربړونه او تکليف ورباندې ډير ګران دی، ستاسې(د خير لپاره) ډير حرصناک دی او پر مؤمنانو باندې شفقت کونکی او مهربان دی.

د محمدﷺ په پيغمبرۍ او رسالت د ګواهۍ کولو معناه داده: چې د هغه د اوامرو اطاعت وشي او د خبرو تصديق يې وشي او د کومو شيانو څخه چې يې منع کړې ده، د هغې څخه پرهيز او ځان وژغورل شي او يوازې د هغه د سنت او طريقې مطابق د الله عبادت وشي.

د لمانځه ،زكات ، او د توحيد د تفسير دليل: {وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاء وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ}[دالبينه: ٥].

ترجمه :او دوی ته امر ندی شوی مګر د دې خبرې چې دوی دې په اخلاص سره د الله بندګي وکړي او د شرک څخه دې ځان پاک او لرې وساتي، د لمونځ پابندي دې وکړي او زکات دې ورکړي او همدغه برابر او مضبوط دين دی.

د روژی نیولو دلیل:{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}[البقره: ١٨٣].

ترجمه: ای مؤمنانو، روژه پر تاسی داسې فرض کړی شوې لکه په مخکنو خلکو چې فرض وه، پدې خاطر چې تاسو تقوا دار شئ.

د حج د فرضيت دليل: {وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ}[آل عمران:٩٧].

ترجمه: او فرض دی په خلکو د الله لپاره د بيت الله حج، په هغه چا چې د حج لپاره د لارې توان لري او څوک چې کفر وکړي نو الله عزوجل د مخلوق څخه بې پروا دی.

دويمه مرتبه: ايمان

ايمان څه د پاسه اويا څانګې لري، له ټولو اوچته او لوړه يې:(لا اله الا الله) ويل دی او تر ټولو کوچنۍ يې د لارې څخه د ضرر شيان لرې کول دي او حياء هم د ايمان يوه برخه ده.

د ايمان شپږ رکنونه دی: په الله ايمان راوړل ، او د الله په ملائکو (پرښتو)، کتابونو، پيغمبرانو، د قيامت په ورځ او د خير او شر په قضا او قدر ايمان راوړل.

د دې شپږو رکنونو دليل د الله تعالی دا قول: {لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ}[البقره:۱۷۷].

ترجمه: نيکي يوازې دا نه ده چې مخونه ختيځ او لويديځ لورې ته واړوئ، بلکې (غوره)نيکي د هغه چا ده چې په الله، د آخرت په ورځ او په پيغمبرانو ايمان راوړي.

د قضا او قدر دليل:{إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ}[القمر: ۴۹].، **ترجمه** : بيشکه مونږ هر يو شی د يو تقدير او اندازې له مخې پيدا کړی.

دريمه درجه : احسان

احسان يواځې يو ركن لري: او هغه دا چې ته د الله تعالی داسې عبادت وکړې لکه چې ته هغه وينې، كه ته يې نه وينې نو هغه خو تا وينې.

د دې خبرې دليل: {إِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَواْ وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ}[النحل: ١٢٨].

ترجمه:بيشکه الله تعالی له پرهيزګارانو او نيکو کارو سره دی.

او دا قول:{وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ * الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ * وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ * إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}[الشعراء: ٢١٧ -٢٢٠].

ترجمه: او په هغه ذات توكل وكړه چې د لوی قدرت خاوند او مهربان دی، هغه ذات چې تا ويني كله چې (دعبادت لپاره) راپاڅيږې، او هم د سجده کونکو په منځ کښی ستا حرکتونه، بيشکه چې هم دغه الله دی اوريدونکی او د علم خاوند دی.

او دا قول چې فرمايي: {وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ وَلاَ تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلاَّ كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوداً إِذْ تُفِيضُونَ فِيْهِ...}[يونس: ٦١]

ترجمه : او ته په هيڅ کوم کار کې نه يې، نه کوم د قرآن کوم تلاوت کوې او نه کوم بل عمل مګر مونږ پر تاسو ګواه يو(تاسو ګورو) کله چې تاسو په هغه کې مشغوليږئ.

او د احاديثو نه يې دليل د جبريلعَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ هغه مشهور حديث دی چې عمر بن الخطابرَضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُ روايت کړی دی،وايي: په داسې حال کی چې مونږ د پيغمبرصَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ سره ناست وو يو داسې سړی راغی چې تکې سپينې جامې او تک تور ويښته يې و، د سفر کومې نښې ورباندی نه ليدل کيدې او نه هم له مونږ څخه چا پيژانده، د پيغمبرصَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ مخې ته کيناست، او خپل ځنګنونه يې د پيغمبرصَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ ځنګنونو سره ولګول او لاسونه يې پر خپلو ورنونو کيښودل او ويې ويل: ای محمده -صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ-، د اسلام څخه می خبر کړه.

پيغمبرصَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ وفرمايل: اسلام دا دی: چې ته اقرار وکړې چې پرته د الله تعالی څخه بل د عبادت وړ معبود نشته او محمدصَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ د هغه پيغمبر دی، او د لمونځ پابندي وکړې، زکات ورکړې او د بيت الله حج وکړې که د لارې توان درسره وو.

(نا اشنا سړي) وويل: رښتيا دې وويل.

نو مونږ تعجب وکړ چې پوښته هم کوی او تصدیق هم!!!

بیا(نا اشنا سړي) وویل: د ایمان څخه مې خبر کړه.

پیغمبر صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ وویل:(ایمان دادی)چې په الله تعالی او د هغه په ملائکو، کتابونو، پیغمبرانو، د آخرت په ورځ او د خیر او شر په قضا او قدر ایمان راوړې.

(نا اشنا سړي) وویل: رښتیا دې وویل، د احسان څخه مې خبر کړه.

پیغمبر صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ وفرمایل: (احسان دادی) چې د الله داسې عبادت وکړې لکه ته یې چې وینې، که ته یې نه وینې، نو هغه خو دې ویني.

نا اشنا سړي وویل: د قیامت څخه مې خبر کړه.

پیغمبر صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ وفرمایل: د چا نه چې پوښتنه کیږي پدې اړه د هغه چا نه ډیر علم نه لري چې پوښتنه کوي.

نا اشنا سړي وویل: نو د قیامت د نښو څخه مې خبر کړه.

پیغمبر صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ وفرمایل: (د قیامت نښی دا دي) چې وینځه خپل بادار وزیږوي، او لوڅې خپې، بربنډ، فقیران، د پسونو څرونکي(چوپانان) وګورې چې د تعمیرونو (په جوړولو کی به) له یو بل څخه زیات کوښښ کوی.

(راوی)وايي: بيا دغه نا اشنا سړی ولاړ، مونږ څه وخت کيناستو نو پيغمبر صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل: چې ای عمره! آيا پوهيږې دا پوښتنه کوونکی څوک وو ؟ ما ورته وويل: چې الله تعالی او د هغه رسول ښه پوهيږی، پيغمبر صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل: دا جبريل وو، راغلی وو چې تاسو ته ستاسو دين وښايي.

دریم اصل:د خپل پیغمبر محمدﷺ پیژندل

ستاسې پیغمبرﷺ محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم دی او هاشم د قریشو څخه دی او قریش د عربو څخه دي او عرب د اسماعیل بن ابراهیم الخلیل علیه وعلی نبینا افضل الصلاة والسلام، دنسل څخه دی.

د پیغمبرﷺ عمر (۶۳) کاله وو، چې څلویښت (۴۰) کاله یې د نبوت څخه مخې او دروېشت (۲۳) کاله یې نبوت او رسالت په حال کې تیر کړي دي، په (اقرأ) سورت نبي او په (المُدَّثِّر) سورت پیغمبر شو.

د اسیدو ځایی یې مکه وه او هجرت یې مدینې ته کړی وو.

الله تعالی (خلکو ته) استولی دی چې د شرک څخه یي وویروئ او توحید ته یې دعوت کړی.

دلیل: الله تعالی فرمایی: {يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ * قُمْ فَأَنْذِرْ * وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ *وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ*وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ*وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ * وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ}[المدثر: ۱....۸]

ترجمه: ای په ځان په څادر کې نغښتونکیه، پاڅه؛ (بندګان) ویروه او خپل رب په لویۍ سره یاد کړه، خپلې جامې پاکې کړه او له پلیتۍ څخه ډډه او (پرهیز) وکړه، او (پر چا باندی) منت مه ږده، (د

هغه څه په مقابل کښی چې ورکړي دې دي) چې بیا ترې زیات بدل وغواړې او د خپل رب لپاره صبر وکړه.

د (قُمْ فَأَنْذِرْ) معنا: د شرک څخه يې وویروه او توحید ته يې دعوت کړه.

د (وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ) معنا: په توحید سره (د خپل رب) تعظيم وکړه.

د (وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ)معنا: خپل عملونه د شرک څخه پاک کړه.

د (وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ)معنا: رجز: بتان، او هجر: پریښودلو ته وايي، طریقه يې دا ده: چې بتان او د هغوی د پیروانو (مشرکينو) څخه بیزاره کیدل.

پیغمبر صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لس کاله په همدې شکل سره توحید ته خلک رابلل، د لسو کلونو وروسته آسمان ته وخيژول شو او پنځه لمونځونه پری فرض شول، په مکه کی يې درې کاله لمونځ وکړ او بیا ورته مدينې ته د هجرت امر وشو.

هجرت: د شرک د ملک څخه د اسلام ملک ته تلل، چې دغه ډول هجر د دې امت په هر مسلمان فرض دی، چې ترقیامته به جاري وي.

دليل: الله فرمايي: {إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا * إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا * فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا} [النساء ۹۷-۹۹]

ترجمه : بيشکه هغه کسان چې په خپلو ځانونو يې ظلم کړی، کله چې ملائکې د دوی روحونه اخلي، ورته وايي: تاسې په څه حال کې وئ؟ دوی وايي: مونږ د ځمکې په مخ ضعيفان (مظلومان) وو، ملائکې به ورته وايي: آيا د الله ځمکه پراخه نه وه! تر څو پکې تاسو هجرت کړی وای؟ نو د دوی ځای دوزخ دی او ډير بد ځای د ورتلو دی، خو ناتوان نارينه، ښځې او واړه چې نه د کومې وسيلې توان لري او نه کومه لاره پيدا کولای شي، نو داسې خلک! هيله ده چې الله الله د دوی څخه(د دوی دغه ګناهونه) وبخښي، او الله عفو کونکی، بخښونکی ذات دی.

او دا الله تعالی دا وينا: {يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ}[العنکبوت: ۵۶].

ترجمه : ای زما بندګانو، بیشکه زما ځمکه پراخه ده، نو خاص ما لره عبادت وکړی.

بغویرَحِمَهُ ٱللَّهُ وایي: دا آیت د هغه مسلمانانو په هکله نازل شوی دی چې په مکه کې پاتې وو او هجرت يې نه وو کړی (الله تعالی) هغوی ته په ایمان سره خطاب وکړ.

او د حدیثو څخه د هجرت دلیل د پیغمبرصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ دا قول دی چې فرمايي: «لا تنقطعُ الهجرةُ حتى تنقطعَ التوبة، ولا تنقطعُ التوبةُ حتى تَطْلُعَ الشَّمسُ مِنْ مغربها».

ترجمه: تر څو چې د توبې دروازه نه وي بنده شوي، نو د هجرت (حکم) له منځه نه ځي او د توبې دروازه تر هغې نه بندیږي چې لمر له مغربه راپورته نشي.

کله چې پیغمبرصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ په مدینه کې ځای پر ځای شو، نو د اسلام د نورو احکامو امر يې جاري کړ، لکه زکات ، روژه ، حج ، اذان ، جهاد ، امر بالمعروف، نهي عن المنکراو داسې نو شرعي احکام.

پیغمبرصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ په همدغه شکل لس کاله پاتې شو او له هغه وروسته بیا وفات شو ، خو دين يې پاتې شو، دا د هغه دين دی، هیڅ داسې د خير کار نشته چې رسول اللهصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ ورته

خپل امت ندی رابللی، او نه هیخ ډول شر شته چې هغه ترې خپل امت نه دی ویرولی.

هغه خیر چې رسول اللهﷺ ورته خپل امت دعوت کړی: توحید او هر هغه څه دي چې الله تعالی يې خوښوي او هغه شر چې هغه ترې خپل امت ویرولی:شرک او هر هغه څه دي چې الله تعالی يې نه خوښوی.

پیغمبرﷺ د الله تعالی لخوا ټولو خلکو ته رالیږل شوی دی او د هغه اطاعت يې پر ټولو انسانانو او پیریانو فرض کړی دی.

دلیل: الله تعالی فرمایي : {قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً}[اعراف: ۱۵۸].

ترجمه : ورته ووایه: ای خلکو بیشکه زه ستاسې د ټولو لپاره د الله پیغمبر یم.

د پیغمبرﷺ په ذریعه الله تعالی خپل دین پوره کړ.

دلیل: الله تعالی فرمایی: {الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِيناً}[المائده: ۳].

ترجمه : نن ورځ ما ستاسې لپاره ستاسې دین پوره کړ او پر تاسې مې خپل سر ته ورسو او اسلام مې ستاسې لپاره د دین (په توګه) غوره کړ.

د پیغمبرصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ د وفات دلیل:الله تعالی فرمایی:{إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ * ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ}[الزمر:٣٠ - ٣١].

ترجمه : بیشکه ته مړ کیدونکی یې او دوی هم مړه کیدونکي دي او بیا به تاسو یقینا د قیامت په ورځ د خپل رب په حضور (دخپلو کړونو په هکله) جګړه وکړئ.

خلک چې کله مړه شي، نو بیا (د قیامت په ورځ) بیرته را ژوندي کیږي.

دلیل: الله تعالی فرمایی: {مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى}[طه: ٥٥].

ترجمه : تاسې مو له دې (خاورې)څخه پیدا کړي یئ او همدې ته به تاسو راګرځئ او بیا به تاسې له دې څخه بل ځل را وباسو.

او دا قول چې فرمایی:{وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا * ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا}[نوح: ١٧ -١٨].

ترجمه: او الله تعالی تاسې له ځمکې څخه پیدا کړی یئ او بیا به تاسې بېرته هلته ورګرځوي او بیا به مو (د قیامت په ورځ) په راویستو سره راوباسی.

د قیامت په ورځ د را پاڅیدو نه وروسته به د عملونو حساب کیدی شي او د هغې بدله به ورکول کیږی، **دلیل**: الله تعالی فرمايي:{وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاؤُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى}[النجم: ٣١].

ترجمه: الله تعالی لره دي هغه څه چې په اسمانونو او هغه څه چې په ځمکه کې دي، ترڅو سزا ورکړي هغه چا ته چې بدي يې کړې په خپل عمل او بدله ورکړي هغه چا ته چې نیک عمل يې کړی په جنت سره.

څوک چې د مرګ څخه وروسته د بیا ژوندي کیدو څخه انکار وکړي کافر کیږي.

دلیل: الله تعالی فرمايي:{زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّن يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ}[التغابن: ٧].

ترجمه : کافران داسې ګمان کوي چې دوی به هیڅکله را ژوندي نه کړی شي، ته ورته ووایه: هوکې!، زما دې په خپل رب قسم وي

چې تاسو به خامخا را ژوندي کيږئ او بيا به تاسو ته د هغه څه بدله درکول کيږي چې تاسو کړي دي او دا کار په الله تعالی آسان دي.

الله تعالی ټول پيغمبران ويرونکي او زيری ورکونکي راليږلي دي.

دليل: الله تعالی فرمايي:{رُسُلاً مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللّهُ عَزِيزاً حَكِيماً}[النساء: ١٦٥].

ترجمه: داسې پيغمبران چې زيری ورکوونکي او هم ويره ورکونکي دي، پدې خاطر چې د خلکو سره د پيغمبرانو(د استولو) نه وروسته پر الله تعالی باندې کوم دليل نه وي.

د ټولو څخه لمړی پيغمبر نوح عَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ دی، او وروستنی پيغمبر محمد صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ دی، چې د ټولو پيغمبرانو د پای ټکی دی.

د دې خبرې دليل چې نوح عَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ د ټولو څخه لمړی پيغمبر دی د الله دا قول دی چې فرمايی: {إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ}[النساء: ١٦٣].

ترجمه : بيشکه مونږ تاته داسې وحي کړې، لکه چې نوح عَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ او د هغه څخه وروسته پيغمبرانو ته مو کړې وه.

د نوح عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ څخه تر محمد صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پورې چې الله تعالی هر امت ته پیغمبران استولي دي، هغوی ته یې د یو الله تعالی په عبادت امر کړی دی او د طاغوت د عبادت څخه یې منع کړي دي.

دلیل: الله تعالی فرمايي:{وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ}[النحل: ٣٦].

ترجمه: یقینا مونږ په هر امت کې یو رسول (د دغې فرمان سره)رالیږلی دی چې: د الله عبادت وکړئ او له طاغوت څخه ځان وژغورئ.

الله تعالی په ټولو بندګانو دا فرض کړي ده چې په طاغوت باندې کفر وکړي او په یو الله ایمان راوړي.

ابن قیم رَحِمَهُ ٱللَّهُ وايي: هر هغه څوک دی چې بنده یې په عبادت، تابعدارۍ او یا خبره منلو د شریعت له پولو بهر شي.

طواغیت ډیر زیات دي خو سره یې پنځه دي:

١- ابلیس ملعون.

٢- هغه څوک چې خلک یې عبادت وکړي او هغه پرې خوښ وي.

٣- هغه څوک چې خلک خپل عبادت ته رابولي.

٤- هغه څوک چې د غیبو د علم دعوا وکړي.

۵- هغه ځوک چې د الله د دين څخه پرته په نورو قوانينو فيصله کوي.

دليل: الله تعالی فرمايي:{لاَ إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىَ لاَ انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}[البقره: ۲۵۶]

ترجمه: د دين په (منلو) کې زور نشته، بيشکه سمه لار د کږې لارې څخه ځرګنده شوې ده، نو هر هغه ځوک چې په طاغوت کفر وکړي او په الله ايمان راوړي، بيشکه چې ده کلکه کړۍ ټينګه نيولې ده چې هيڅکله هغې لره شکيدل نشته او الله تعالی اوريدونکی او علم لرونکی دی.

او همدا د (لا اله الا الله) معناه ده.

او په حديث کې راغلي دي «رأسُ الأمرِ الإسلام، وعمودُه الصلاة، وذِروةُ سنامِه الجهادُ في سبيل الله».

ترجمه: د دين بنياد اسلام دی او ستنه يې لمونځ دی او لوړه څوکه يې جهاد دی.

والله اعلم

وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم

شیر اصول

شیخ محمد بن عبد الوهاب رَحِمَهُ ٱللَّهُ وايي:

د ډيرو عجيبه کارونو او د لوی غالبه بادشاه د قدرت د لويو نښانو څخه، دغه شپږ اصول هم دي چې الله تعالی په پوره وضاحت سره د خلکو د ګمان نه په لوړ انداز عامو خلکو ته بيان کړي دي، ليکن د دې بې مثاله وضاحت باوجود پکې د نړۍ ډير تکړه او عقلمند خلک غلت شوي دي! مګر ډير کم خلک به لدغې غلتۍ بچ وي.

لومړی اصل:

ټول دین یوائې الله لره خاص کول چې هیڅ شریک ورسره نشته او د هغه د ضد یعني د الله تعالی سره د شرک بیان کول، بیا زیاتره قرآن کریم په دغه موضوع د څو لارو څخه بیان کړی چې ډیر کم عقل او کمزوري ذهن والا انسان پرې هم پوهیږي،

لیکن چې کله په امت د کمزوری او فتنو مختلف حالات راغلل، نو شیطان ورته اخلاص د نیکانو خلکو په بدي بیانولو او د هغوی په حقونو کې د نقصان په انځور کې ښکاره کړ! او شرک یې ورته د نیکانو خلکو د محبت او تابعداری په انځور کې ښکاره کړ.

دویم اصل:

الله تعالی امر کړی چې په دین کې سره را یوځای شئ او د جدایۍ او ډله بازۍ څخه ځان وژغورئ او دا خبره یې په پوره توګه بیان کړې ترڅو پرې عام خلک هم پوه شي، الله عزوجل مونږ لدې منع کړي یو چې د مخکنو قومونو په څیر ډله بازي او جدایي اختیار کړو، ځکه چې هغه قومونه له همدې امله هلاک شوي دي، الله عزوجل دا خبره هم ذکر کړې چې ما مسلمانانو ته په دین کې د اجتماع او وحدت امر کړی او په دین کې مې له جدایۍ او ډله بازۍ

ځخه منع کړې دي او د لا ډېر وضاحت لپاره نبوي سنت ډېر عجيبه دلائل او مسائل پدې باب کې ذکر کړي دي.

خو بيا وروسته پيړيو کې خبره خرابه شوه او دې ته ورسيده چې اوس د دين په اصولو او فروعو کې جدايي او اختلاف علم او په دين کې پوهه ګڼل کيږي او چې څوک په دين کې د يوځای کيدو او وحدت خبره کوي نو هغه ته زنديق او ليونی ويل کيږي!

دريم اصل:

د اسلامي ملت وحدت به هغه وخت مينځ ته راځي چې کوم مسلمان په مونږ مشر شي نو د هغه خبره به اورو او منو به يې، اګر که دغه مشر يو حبشي غلام ولې نه وي، دغه خبره هم الله تعالی پوره او کافي، شافي او له ډيرو خواو څخه شرعا او قدرا بيان کړې ده.

بيا داسې وخت راغی چې دغه اصل د علم ډيرو دعويدارو نه پيژندل، نو عمل به پرې څنګه وکړي!!!.

څلورم اصل:

د علم او علماؤ او فقه او فقهاؤ وضاحت کول او ترڅنګ يې هغه څوک بربنډول چې د دغو خلکو سره مشابهت کوي او د دغو له جملې څخه نه وي، دغه اصل الله رب العالمين د سورة البقره په اول کې واضحه کړی چې پيل يې لدغه ځايه دی:(يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ)[البقره:۴۰].

ترجمه: ای بني اسرائيل تاسو زما هغه نعمت رایاد کړئ چې ما درباندې کړی.

پای يې پدغه وينا ده چې د ابراهيمعَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ له ياد څخه مخکې دی:(يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ)[البقره:۱۲۲].

ترجمه: ای بني اسرائيل تاسو زما هغه نعمت رایاد کړئ چې ما درباندې کړی.

دغه اصل بيا په سنت(احاديثو) کې نور هم زيات واضحه کړی شوی، چې يو عام کم عقل انسان پري هم پوهيږي.

بيا دا اصل د خلکو په نزد له ډيرو نا اشنا شيانو څخه وګرځيده!

تردې چې علم او فقه بدعت او ګمراهي وبلل شوه او د هغوی غوره مشغله حق د باطل سره ګډوډ کول وو او هغه علم چې الله

تعالی په مخلوق فرض کړی او صفت یې ورله بیان کړی په هغې ژبه نه خوځوي مګر لیونی یا زندیق! او هغه څوک چې د علم دښمن وي او کرکه ترې کوي، بلکې د علم څخه په ځان ساتنه او خلک ترې منع کولو کې یې کتابونه لیکلي وي؛ دغه انسان خلکو ته علامه او فقیه ښکاري!

پنځم اصل:

الله تعالی د خپلو اولیاؤ(دوستانو) بیان او وضاحت کړی او د هغو خلکو سره یې ورله توپیر بیان کړی چې د الله د اولیاؤ سره ځان مشابه کوي خو د الله دښمنان؛ منافقین او فاجران وي.

د دې اصل په وضاحت کې دغه یو آیت د سورت آل عمران هم کافي دی چې الله تعالی فرمایي:(قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ)[آل عمران:۳۱].

ترجمه: ته ورته ووایه: که چیرته تاسو د الله تعالی سره محبت لرئ، نو زما تابعداري وکړئ، چې الله درسره محبت وکړي او ګناهونه در وبښي او الله بښونکی مهربان دی.

او یو آیت د سورة المائده چې الله تعالی فرمایي:(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ)[المائده:۵۴].

ترجمه: ای مؤمنانو ځوک چې په تاسو کې د خپل دین څخه مرتد شو، نو ژر دی چې الله تعالی به یې په بدله کې داسې قوم راولي چې الله تعالی به ورسره مینه لري او هغوی به د الله تعالی سره مینه

لري، د مؤمنان په اړه به ډېر عاجزي کونکي او په کافرو به ډېر زورور او سخت وي، د الله تعالی په لار کې به جهاد کوي او د الله تعالی په اړه به د چا د ملامتیا څخه نه ویرېږي، دغه د الله فضل دی چا ته چې وغواړي ورکوي یې او الله د پراخۍ والا او پوهه دی.

او دریم ایت د سورة یونس:(أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ* الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ)[یونس:۶۲، ۶۳]

ترجمه: خبردار د الله تعالی په دوستانو (ولیانو) به نه ویره وي او نه به غمژن وي، هغه خلک چې ایمان یې راوړی او تقوا دار وي.

لیکن په امت کې بیا خبره خرابیده-بالخصوص د علم د دعویدارو او هغه چا په نزد چې ځان د مخلوق رهبر او لارښود بولي او د شریعت د ساتنې دعوې کوي- تردې چې په اولیاؤ (دالله تعالی سره دوستي کونکو) کې دا شرط مقرر شو چې: ولیان به د پیغمبرانو تابعداري پرېږدي که چا د پیغمبرانو تابعداري وکړه نو هغه د الله تعالی ولي ندي!.

ولي باید جهاد پرېږدي، که جهاد یې وکړ نو دا لله تعالی له اولیاؤ څخه ندی!،

ولي به ایمان او تقوا پرېږدي، که د ایمان او تقوا خیال یې وساته نو دا لله تعالی اولیاؤ څخه ندی!.

یا الله! مونږ ته معافي وکړې او مونږ روغ وساتې، ته دعاء قبلونکی یې.

شپږم اصل:

د شيطاني شبهې رد، هغه شبهه چې شيطان پدې خاطر جوړه کړې ترڅو قرآن اوسنت پريښودل شي او د خلکو د رايو او مختلفو بيلابيلو خواهشاتو تابعداري وکړی شي.

هغه شيطاني شبهه دا وه: چې په قرآن کريم يوائې هغه څوک پوهيږي چې مجتهد مطلق وي، يا هغه مجتهد چې دا او دا... صفات ولري؛ داسې صفات يې بيان کړي وو چې کيديشي ټول په پوره توګه په ابوبکر او عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا کې هم موجود نه وي!.

نظريه يې دا وه: که دغه شان مجتهد نه وي نو بايد قرآن او حديث ته څوک نږدې نشي.

او دا خبره يې لازمي فرض کرځولې وه، چې هيڅ ډول شک او شبهه پکې نه وه، که چا به د قرآن او سنت څخه هدايت طلب کړ، نو هغه به يا زنديق و يا ليونی!، ځکه چې د دغې شبهې له مخې په قرآن او حديث پوهيدل ډير ګران دي.

ليکن الله عزوجل لره پاکي او ثناء ده چې هغه په کوم بهتر انداز د دغې ملعونې شيطاني شبهې رد له څو خواو څخه په شرعي او قدري، پيدا يشي او حکمي انداز کړی، پداسې انداز سره چې پيژندل يې د عامو ضرورياتو څخه ګرځيدلی، ليکن ډير زيات د خلکو څخه

نه پوهیږي، (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ، * إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ* وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ* وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ* إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ)[يسن:٧-١١]

ترجمه: یقینا ثابت شوې ده وینا د عذاب د دوی څخه په ډیرو، نو دوی ایمان نه راوړي* مونږ ګرځولي دي د دوی په سرونو کې طوقونه، چې هغه د دوی زنو ته رسیدلي دي، نو دوی سرونه پورته نیولي* مونږ ګرځولی د دوی مخې ته دیوال او د دوی شا ته دیوال، مونږ د دوی په سترګو پرده راوستې، نو دوی نه ګوري* په دوی برابره ده که ته ورته دعوت وکړې او که یې ورنکړې؛ دوی ایمان نه راوړي* یقینا ته هغه څوک ویروې(ستا دعوت ورته فائده ورکوي)، چې د رحمن ذات څخه په غیبو ویریږي، نو دغه انسان ته د مغفرت او عزتمند(لوی) اجر زیری ورکړه.

والحمدلله رب العالمین.

وصلى الله علد سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم تسليما كثيرا إلى يوم الدين.

ڤلور قاعدي

زه د عرش د مالک کریم ذات څخه سوال کوم چې په دنیا او آخرت ستا مرسته وکړي، او تا مبارک وګرځوي، هرچیرته یې مبارک اوسې، الله دې تا له هغه کسانو څخه وګرځوي چې که څه ورکړل شي شکر کوي، که امتحان پرې وکړل شي صبر کوي او که ګناه ترې وشي دالله تعالی نه بښنه غواړي، ځکه دغه درې شیان(شکر، صبر، استغفار) د نیک بختۍ عنوان دی.

ته پدې پوهه شه –الله تعالی دې تا ته د خپلې تابعدارۍ لاره وښايي- چې (حنيفي) د شرک څخه پاک ابراهيمي ملت (دين) دا دی چې ته د الله عبادت په اخلاص سره وکړې، لکه چې الله عزوجل فرمايي:(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)[الذاريات:٥٦]

ترجمه: ما ندي پيدا کړي پيريان او انسانان مګر پدې خاطر چه زما بندګي وکړي.

کله چې پدې پوه شوې، چې ته الله تعالی د خپلې بندګۍ لپاره پيدا کړی يې نو پوهه شه چه عبادت ته هغه وخت عبادت ويل کيږي چې توحيد ورسره وي، لکه چې د لمانځه لپاره پاکي شرط ده، او عبادت هغه وخت فاسد شي چه شرک پکې پيدا شي، لکه انسان چې بې اودسه شي، اوس چې ته پدې پوه شوې، چې دشرک په ګډون عبادت خرابيږي، عمل برباديږي، او انسان په جهنم کې د هميشه پاتې کيدونکو څخه ګرځي، نو د دې معرفت څخه به درته داخبره هم واضحه شي چه ترټولو مهمه خبره داده چه د شرک په اړه ځان پوه کړو، پدې اميد چه الله تعالی مو د شرک د جال څخه خلاص کړي، د کوم په اړه چې الله تعالی فرمايي:(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ)[النساء:٤٨]

ترجمه: يقينا الله تعالی چاته شرک نه بښي او که چا ته يې خوښه شي نو د شرک نه بغير ګناهونه ورته بښي.

د دې خبرې د لا ښه وضاحت لپاره بايد هغه څلور قاعدې وپېژنو چه الله تعالی په خپل کتاب کې ذکر کړې دي.

لومړۍ قاعده:

ته باید پدې پوه شي چه د کومو کافرانو سره رسول اللهﷺ جنګ کړی وو، هغوی پدې اقرار کولو چه الله تعالی پیدا کونکی او تدبیر جوړونکی دی خو دې اقرار هغوی په اسلام کې داخل نه کړل.

دلیل: الله تعالی فرمايي:(قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ)[يونس:٣١]

ترجمه: ته ورته ووایه چه د اسمان او زمکې نه څوک رزق درکوي؟ او هغه څوک دی چې (ستاسو) غوږونه او سترګې یې په واک کې دي؟ او څوک ژوندی د مړي او مړی د ژوندي نه راوباسي او څوک د کار تدبیر جوړوي، نو ژر دی چې دوی به ووايي: الله تعالی دغه کارونه کوي، نو ته ورته ووایه: آیا تاسو د الله تعالی څخه نه ویریږئ؟.

دویمه قاعده:

مشرکانو به ویل: مونږ دغه باطل خدایان نه رابلو او نه ورته توجه کوو، مګر پدې خاطر چه مونږ الله ته نږدې کړي او زمونږ سپارش وکړي.

د نږدې کولو دلیل: الله تعالی فرمايي:(وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّا)[الزمر:٣]

ترجمه: هغه خلک چه د الله تعالی نه بغیر بل څوک دوستان نیسي او وايي: مونږ د دوی عبادت نه کوو - مونږ خو دغه کارونه د دې لپاره کوو چې دوی — مونږ الله تعالی ته په درجه کې نږدې کړي، یقینا الله تعالی به دقیامت په ورځ د دوی په مینځ کې فیصله وکړي، الله تعالی درواغژن کافر ته هدایته نه کوي.

د سفارش دلیل: الله تعالی فرمايي:(وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ)[يونس:١٨]

ترجمه: دوی د الله تعالی نه بغیر د هغه چا بندګي کوي چه نه ضرر او نه ورته نفع رسولی شي او وايي: دغه د الله تعالی په وړاندې زمونږ سپارشیان دي.

سپارش دوه ډوله دی: يو هغه سپارش چې الله تعالی نفي کړی دی او بل هغه چې الله تعالی ثابت کړی دی.

منفي سپارش: هغه دی چې د الله تعالی نه بغیر له بل چا څخه په هغه څه کې طلب کړی شي چې یواځې الله عزوجل پرې قادر وي.

دليل: الله تعالی فرمايي:(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ)[البقره:۲۵۴].

ترجمه: ای مؤمنانو تاسو د هغه څه نه خيرات وکړئ چې مونږ درته درکړي دي، مخکې لدې چې داسې ورځ راشي چې نه پکې خرڅول وي، نه دوستانې چليږي او نه سپارش او کافران! همدوی ظالمان دی.

ثابت سپارش:

هغه سپارش دی چې د الله عزوجل څخه غوښتلی شي، پدغه کار د سپارش کونکي اکرام کیږي، خو د چا لپاره چې سپارش کیږي د هغه د وینا او عمل څخه به الله راضي وي او هم به الله تعالی د هغه په اړه د سپارش اجازه کړې وي، لکه چې الله عزوجل فرمايي:(مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ)[البقره:۲۵۵].

ترجمه: هغه څوک دی چې د الله په وړاندې سپارش وکړي! مګر د الله عزوجل په اجازه.

دريمه قاعده:

رسول اللهﷺ داسې خلکو ته راغی چې د يو بل سره يې د عبادت په ډول کې توپير درلوده؛ چا د ملائکو عبادت کوو، چا د پيغمبرانو او نيکانو عبادت کوو، چا د ونو، بوټو عبادت کوو او چا د لمر او سپوږمۍ عبادت کوو، رسول اللهﷺ د ټولو پرخلاف جنګ اعلان کړ او د هغوی پر خلاف جنګ کې يې د هغوی ترمنځ کوم توپير ونکړ.

دليل: الله تعالى فرمايي:(وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ)[الانفال:٣٩].

ترجمه: او تاسو د دوی پرخلاف وجنګيږئ، تردې چه فتنه پاتې نشي، او ټول دين د الله شي.

د مشرکينو لخو د لمر او سپوږمۍ د عبادت دليل د الله دا وينا:(وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ)[فصلت:٣٧].

ترجمه: د الله عزوجل د آيتونو څخه شپه او ورځ، لمر او سپوږمۍ دي، تاسو لمر او يا هم سپوږمۍ ته سجدې مه کوئ، بلکې هغه ذات ته سجده وکړئ چې دغه شيان يې پيدا کړي دي، که چيرته تاسو يوائې د الله تعالى عبادت کوئ.

د ملائکو د عبادت دليل، الله تعالی فرمايي: (وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ)[آل عمران:٨٠].

ترجمه:او تاسو ته امر نه کوي چې تاسو ملائک او پيغمبران په خدايۍ سره ونيسئ، آيا تاسو ته د کفر امر وکړي!؟ وروسته له هغې چې تاسو مسلمانان يئ.

د پيغمبرانو د عبادت دليل، الله تعالی فرمايي:(وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِن كُنتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ)[المائده:١١٦].

ترجمه: کله چې الله عزوجل ووېل: ای عيسی-عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ- آيا تا خلکو ته ويلي چې ما او زما مور د الله تعالی نه بغير په خدايۍ سره ونيسئ؟ هغه ووېل: تا لره پاکي ده، دا کار ماله مناسب ندی، چې زه هغه څه ووايم چې زما حق نه وي، که چيرته ما ويلي وی نو تا ته به معلوم وی، ته پوه يې په هغه څه چې زما په نفس کې دي او زه نه

پوهيږم په هغه څه چې ستا په نفس کې دي، ته په پټو کارونو ښه پوه يې.

د نيکانو خلکو د عبادت دليل:(أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا)[الاسراء:٥٧]

ترجمه: دا هغه نيکان خلک دي چې دا مشرکان يې د الله نه بغير رابلي، ليکن دغه نيکان په خپله هغه هڅه کې دي او خپل رب ته د نږدې کيدو لارې لټوي، د هغه د رحمت غوښتونکي او له عذاب يې ويريدونکي دي، يقينا ستا د رب عذاب د ويرې لائق دی.

د کټو او بوټو(ونو) د عبادت دليل، الله عزوجل فرمايي:(أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ*وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ)[النجم:٢٠-٢٢].

ترجمه: آيا تاسو لات او منات ليدلي؟ او هم منات چې دريم ورستنی دی؟.(او دغه شيان کټې او بوټي وو).

او د ابو واقد الليثيرَضِيَٱللَّهُعَنۡهُ څخه روايت دی، وايي چې مونږ د رسول اللهصَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ سره حنين ته په داسې حال کې ووتو چې په کفر پريښودو مو ډير وخت نه وو تير، د مشرکينو يوه د بيرې ونه وه، هغوی به ترې طواف کولو او خپلې وسلې به يې ورته زوړندولې،

دغې ونې ته به(ذات انواط) ويل کيده، مونږ هم په لاره کې په يوه بيره ورغلو نو رسول اللهﷺ ته مو وويل: اى د الله رسولهﷺ مونږ له هم داسې ونه وګرځوه لکه د دغو مشرکينو، چې وسلې ورته د عبادت په نيت زوړندو، نو رسول اللهﷺ وفرمايل:« زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما روح د هغه په لاس کې دی، تاسو داسې خبره وکړه لکه د موسیعَلَيۡهِٱلسَّلَامُ قوم چې کړې وه، چې ويل يې:(مونږ له داسې معبود وګرځوه لکه څرنګه چې د مشرکينو معبودان[خدايان] دي، هغه ورته وويل: تاسو يو قوم جاهله يئ)».

څلورمه قاعده:

زمونږ د زمانې مشرکان د مخکنو مشرکانو څخه په شرک کې ډیر زیات سخت دي، ځکه چه مخکنو مشرکانو به د راحت، خوشحالۍ او اسانۍ په وخت کې شرک کولو، خو د سختۍ په وخت کې به یې الله تعالی ته اخلاص کولو، مګر زمونږ د زمانې مشرکان په ټولو حالاتو کې شرک کوي.

دليل: الله تعالى فرمايي:(فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ)[العنكبوب:٦٥]

ترجمه:کله چه دوی په کشتیو کې سپاره شي، نو الله تعالی په اخلاص سره رابلي، خو کله یې چې الله تعالی وچې ته را خلاص کړي، نو بیا دوی شرک کوي.

د شیخ محمد بن عبد الوهاب رَحِمَهُ ٱللَّهُ خبره پای ته ورسیده

(رحمه الله رحمة واسعة وجزاه عن المسلمين خيرا الجزاء)

تم بحمد الله

مكتبة الهمّة

الدّولة الإسلاميّة

كتابٌ يهدي، وسيفٌ ينصر

لمڕی چاپ

جمادى الأولى

١٤٣٧هـ

Download from:aghalibrary.com

مكتبة الهمّة / لمرى چاپ
جمادى الأولى ١٤٣٧هـ